T003 A HÀM III 19-Kinh Ni Kiền

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

19. KINH NI-KIEÀN1

Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Phaät du hoùa taïi Thích-ki-saáu2, trong Thieân aáp3. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo raèng: “Caùc Ni-kieàn4 thaáy nhö vaäy, noùi nhö vaäy: ‘Nhöõng gì maø con ngöôøi caûm thoï5 ñeàu do nhaân ñaõ taïo taùc töø tröôùc6. Neáu nhöõng nghieäp cuõ cuûa chuùng do nhaân khoå haïnh maø dieät vaø khoâng taïo taùc caùi môùi nöõa, thì caùc nghieäp aáy döùt saïch. Caùc nghieäp ñaõ döùt saïch thì caùc khoå ñöôïc döùt saïch. Caùc khoå ñaõ ñöôïc döùt saïch thì ñaõ ñaït ñeán khoå bieân7’. “Ta lieàn ñeán caùc vò aáy; ñeán roài lieàn hoûi: “– Naøy caùc Ni-kieàn, phaûi chaêng caùc vò thaáy nhö vaày, noùi nhö vaày: ‘Nhöõng gì maø con ngöôøi caûm thoï ñeàu do nhaân ñaõ taïo taùc töø tröôùc. Neáu nhöõng nghieäp cuõ cuûa chuùng do nhaân khoå haïnh maø dieät vaø khoâng taïo taùc caùi môùi nöõa, thì caùc nghieäp aáy döùt saïch. Caùc nghieäp ñaõ döùt saïch thì caùc khoå ñöôïc döùt saïch. Caùc khoå ñaõ ñöôïc döùt saïch thì ñaõ ñaït ñeán khoå bieân?’ “Hoï traû lôøi raèng: “– Ñuùng nhö vaäy, Cuø-ñaøm. “Ta laïi hoûi caùc vò Ni-kieàn kia raèng: “– Caùc vò töï coù tònh trí hay khoâng, ñeå bieát raèng, tröôùc kia ta coù hay khoâng coù? Tröôùc kia ta taïo aùc hay khoâng taïo aùc? Ta chöøng aáy khoå ñaõ dieät taän, hay chöøng aáy khoå chöa dieät taän; vaø neáu ñaõ dieät taän thì seõ ñöôïc ñaõ dieät taän vónh vieãn8? Chính ngay trong ñôøi naøy maø ñoaïn caùc phaùp baát thieän vaø taïo taùc caùc thieän phaùp, tu taäp vaø taùc chöùng chaêng?’ “Hoï traû lôøi raèng: “– Khoâng phaûi vaäy, Cuø-ñaøm! “Ta laïi hoûi caùc Ni-kieàn kia raèng:

1. Töông ñöông Paøli: M.101. Devadaha-sutta. 2. Thích-ki-saáu, xem cht.192, kinh soá 12. 3. Thieân aáp sinh quaùn thaân maãu cuûa Ñöùc Thích Toân; vöôøn Laâm-tyø-ni cuõng gaàn ñoù. Paøli: Devadahaö naøma Sakyaønaö nigamo, trong moät tuï laïc teân laø Devadaha (Thieân tí, caùnh tay trôøi) cuûa ngöôøi hoï Thích. 4. Ni-kieàn, Paøli: Nigaòæha, xem chuù thích? Baûn Paøli: santi... eke samaòabraøhmaòaø evaövaødino evaödiææhino... evaövaødino... Nigaòæhaø, “Coù moät soá Sa-moân, Baø-la-moân chuû tröông nhö vaày, kieán giaûi nhö vaày... Nhöõng ngöôøi Nigantha chuû tröông nhö vaäy”. 5. Paøli: yaö kiócaøyaö purisapuggalo paæisaövedeti sukhaö vaø dukkhaö vaø adukkham asukhaö vaø, nhöõng gì maø con ngöôøi caûm thoï nhö khoå, laïc, phi khoå phi laïc. 6. Nhaân boån taùc Paøli: pubbekatahetu, nguyeân nhaân ñöôïc laøm ñôøi tröôùc. 7. Paøli: dukkhakkhayaø vedanaøkkhayo; vedanaøkkhayaø sabbaö dukkhaö nijjiòòaö bhavisatì ti, “do khoå dieät taän neân thoï dieät taän; do thoï dieät taän neân heát thaûy khoå tuyeät dieät”. 8. Haùn: nhöôïc taän dó, tieän ñaéc taän Vôùi söï dieät taän khoå möùc ñoä nhö theá naøy, taát caû khoå seõ ñöôïc dieät taän.

“– Caùc vò töï mình khoâng coù tònh trí ñeå bieát raèng: ‘Tröôùc kia ta coù hay khoâng coù? Tröôùc kia ta taïo aùc hay khoâng taïo aùc? Ta chöøng aáy khoå ñaõ dieät taän, hay chöøng aáy khoå chöa dieät taän; vaø neáu ñaõ dieät taän thì seõ ñöôïc ñaõ dieät

taän vónh vieãn? Chính ngay trong ñôøi naøy maø ñoaïn caùc phaùp baát thieän vaø taïo taùc caùc thieän phaùp, tu taäp vaø taùc chöùng chaêng?' Nhöng caùc vò laïi noùi raèng: 'Nhöõng gì maø con ngöôøi caûm thoï ñeàu do nhaân ñaõ taïo taùc töø tröôùc. Neáu nhöõng nghieäp cuõ cuûa chuùng do nhaân khoå haïnh maø dieät vaø khoâng taïo taùc caùi môùi nöõa, thì caùc nghieäp aáy döùt saïch. Caùc nghieäp ñaõ döùt saïch thì caùc khoå ñöôïc döùt saïch. Caùc khoå ñaõ ñöôïc döùt saïch thì ñaõ ñaït ñeán khoå bieân'. "– Naøy caùc vò Ni-kieàn, neáu caùc vò töï coù tònh trí ñeå bieát raèng: 'Tröôùc kia ta coù hay khoâng coù? Tröôùc kia ta taïo aùc hay khoâng taïo aùc? Ta chöøng aáy khoå ñaõ dieät taän, hay chöøng aáy khoå chöa dieät taän; vaø neáu ñaõ dieät taän thì seõ ñöôïc ñaõ dieät taän vónh vieãn? Chính ngay trong ñôøi naøy maø ñoaïn caùc phaùp baát thieän vaø taïo taùc caùc thieän phaùp, tu taäp vaø taùc chöùng chaêng?' Thì naøy caùc Ni-kieàn, caùc vò môùi coù theå noùi nhö vaày: 'Nhöõng gì maø con ngöôøi caûm thoï ñeàu do nhaân ñaõ taïo taùc töø tröôùc. Neáu nhöõng nghieäp cuõ cuûa chuùng do nhaân khoå haïnh maø dieät vaø khoâng taïo taùc caùi môùi nöõa, thì caùc nghieäp aáy döùt saïch. Caùc nghieäp ñaõ döùt saïch thì caùc khoå ñöôïc döùt saïch. Caùc khoå ñaõ ñöôïc döùt saïch thì ñaõ ñaït ñeán khoå bieân'. "– Naøy Ni-kieàn, cuõng nhö coù ngöôøi maø thaân theå bò truùng teân ñoäc. Vì truùng teân ñoäc neân raát ñau ñôùn. Ngöôøi aáy ñöôïc quyeán thuoäc yeâu meán xoùt thöông, muoán ñem laïi söï thieän ích, an oån, neân laäp töùc môøi vò y sö nhoå teân ñeán9. Vò y sö lieàn laáy dao beùn ñeå giaûi phaãu veát thöông; do söï phaãu thuaät veát thöông neân laïi raát ñau ñôùn. Sau khi giaûi phaãu veát thöông, lieàn tìm muõi teân10; khi tìm muõi teân, laïi caøng raát ñau ñôùn. Tìm ñöôïc muõi teân, lieàn laäp töùc nhoå ra; luùc nhoå ra y laïi caøng ñau ñôùn theâm. Nhoå muõi teân ra roài, ñaäy veát thöông laïi vaø baêng boù. Khi baêng boù veát thöông, laïi caøng ñau ñôùn hôn. Sau khi nhoå ñöôïc muõi teân ra, ngöôøi aáy khoûe maïnh, khoâng beänh hoaïn, caùc caên khoâng hö hoaïi, bình phuïc nhö cuõ. "– Naøy caùc Ni-kieàn, ngöôøi aáy coù saün khoân ngoan neân lieàn suy nghó nhö vaày: 'Ta tröôùc kia bò truùng teân ñoäc. Vì truùng teân ñoäc neân raát ñau ñôùn. Ta ñöôïc quyeán thuoäc yeâu meán xoùt thöông, muoán ñem laïi söï thieän ích, an oån, neân laäp töùc môøi vò y sö nhoå teân ñeán. Vò y sö lieàn laáy dao beùn ñeå giaûi phaãu veát thöông; do söï phaãu thuaät veát thöông neân laïi raát ñau ñôùn. Sau khi giaûi phaãu veát thöông, lieàn tìm muõi teân; khi tìm muõi teân, laïi caøng raát ñau ñôùn. Tìm ñöôïc muõi teân, lieàn laäp töùc nhoå ra; luùc nhoå ra laïi caøng ñau ñôùn theâm. Nhoå muõi teân ra roài, ñaäy veát thöông laïi vaø baêng boù. Khi baêng boù veát thöông, laïi caøng ñau ñôùn hôn. Ta sau khi moå muõi teân ra roài, ñöôïc khoûe maïnh, khoâng beänh hoaïn, caùc caên khoâng hö hoaïi, trôû laïi bình thöôøng nhö cuõ'. "– Cuõng vaäy, naøy Ni-kieàn, neáu caùc vò coù tònh trí, vaäy coù bieát raèng: 'Tröôùc kia ta coù hay khoâng coù, tröôùc kia ta taïo aùc hay khoâng taïo aùc? Ta bò chöøng aáy khoå laø heát hay bò chöøng aáy khoå vaãn chöa heát. Neáu heát roài seõ ñöôïc heát khoå vónh vieãn? Chính ngay trong ñôøi naøy maø ñoaïn caùc phaùp baát thieän vaø taïo ñöôïc caùc thieän phaùp tu taäp vaø taùc chöùng chaêng?' Thì naøy caùc Ni-kieàn, caùc vò môùi coù theå noùi raèng: 'Nhöõng gì maø con ngöôøi caûm thoï ñeàu do nhaân ñaõ taïo taùc töø tröôùc. Neáu nhöõng nghieäp cuõ cuûa

chuùng do nhaân khoå haïnh dieät maø khoâng taïo nghieäp môùi nöõa, thì caùc nghieäp aáy seõ chaám döùt. Caùc nghieäp ñaõ chaám döùt thì caùc khoå seõ chaám döùt, caùc khoå ñaõ ñöôïc chaám döùt thì ñaõ ñaït ñeán khoå bieân'. "Ta hoûi nhö vaäy maø khoâng thaáy caùc Ni-kieàn coù theå traû lôøi Ta raèng: 'Naøy Cuø-ñaøm,

9.

Haùn: baït tieãn kim y Paøli: bhisakko sallakatto, y só nhoå teân, hay
y só giaûi phaãu.

10.

Haùn: tieãn kim

ñuùng nhö vaäy' hay 'khoâng ñuùng nhö vaäy'. "Laïi nöõa, Ta hoûi caùc Ni-kieàn raèng: "– Neáu caùc vò Ni-kieàn coù söï tinh caàn baäc thöôïng, coù söï khoå haønh baäc thöôïng11; baáy giôø caùc Ni-kieàn coù phaùt sanh söï khoå baäc thöôïng12 chaêng? "Hoï traû lôøi Ta raèng: "– Ñuùng vaäy, Cuø-ñaøm. "– Neáu coù söï tinh caàn baäc trung, coù söï khoå haønh baäc trung; baáy giôø caùc Ni-kieàn coù phaùt sanh söï khoå baäc trung chaêng? "Hoï traû lôøi Ta raèng: "– Ñuùng vaäy, Cuø-ñaøm. "– Neáu coù söï tinh caàn baäc haï, coù söï khoå haønh baäc haï; baáy giôø caùc Ni-kieàn coù phaùt sanh söï khoå baäc haï chaêng? "Hoï traû lôøi Ta raèng: "– Ñuùng vaäy, Cuø-ñaøm. "– Nhö vaäy laø, neáu caùc vò Ni-kieàn coù söï tinh caàn baäc thöôïng, coù söï khoå haønh baäc thöôïng; baáy giôø caùc Ni-kieàn coù phaùt sanh söï khoå baäc thöôïng. Neáu coù söï tinh caàn baäc trung, coù söï khoå haønh baäc trung; baáy giôø caùc Ni-kieàn coù phaùt sanh söï khoå baäc trung. Neáu coù söï tinh caàn baäc haï, coù söï khoå haønh baäc haïï; baáy giôø caùc Ni-kieàn coù phaùt sanh söï khoå baäc haï. "Neáu giaû söû caùc Ni-kieàn coù söï tinh caàn baäc thöôïng vaø khoå haønh baäc thöôïng, baáy giôø caùc Ni-kieàn aáy daäp taét söï khoå baäc thöôïng. Coù söï tinh caàn baäc trung vaø khoå haønh baäc trung, baáy giôø caùc Ni-kieàn aáy daäp taét söï khoå baäc trung. Coù söï tinh caàn baäc haï vaø khoå haønh baäc haï, baáy giôø caùc Ni-kieàn aáy daäp taét söï khoå baäc haï. Hoaëc laøm nhö vaäy, hoaëc khoâng laøm nhö vaäy, maø daäp taét khoå cuøng cöïc vaø caùc noãi khoå raát naëng neà, thì neân bieát caùc Ni-kieàn ngay trong ñôøi naøy maø gaây ra khoå. Nhöng caùc Ni-kieàn bò si meâ che laáp, bò si meâ troùi buoäc, neân noùi theá naøy: 'Nhöõng gì maø con ngöôøi caûm thoï ñeàu do nhaân ñaõ taïo taùc töø tröôùc. Neáu nhöõng nghieäp cuõ cuûa chuùng do nhaân khoå haïnh dieät maø khoâng taïo nghieäp môùi nöõa, thì caùc nghieäp aáy seõ chaám döùt. Caùc nghieäp ñaõ chaám döùt thì caùc khoå seõ chaám döùt, caùc khoå ñaõ ñöôïc chaám döùt thì ñaõ ñaït ñeán khoå bieân'. "Ta hoûi nhö vaäy maø khoâng thaáy caùc Ni-kieàn coù theå traû lôøi Ta raèng: 'Naøy Cuø-ñaøm, ñuùng nhö vaäy' hay 'khoâng ñuùng nhö vaäy'. "Laïi nöõa, Ta hoûi caùc Ni-kieàn raèng: "– Caùc vò Ni-kieàn, neáu coù nghieäp mang laïi laïc baùo13 thì nghieäp aáy coù theå naøo nhaân söï tinh caàn vaø nhaân söï khoå haønh maø chuyeån thaønh khoå baùo chaêng? Hoï traû lôøi Ta raèng: "– Khoâng theå, thöa Cuø-ñaøm! "– Caùc vò Ni-kieàn, neáu coù nghieäp mang laïi khoå baùo14 thì nghieäp aáy coù theå naøo nhaân söï tinh caàn vaø nhaân söï khoå haïnh maø chuyeån thaønh laïc baùo chaêng? "Hoï traû lôøi Ta raèng: "– Khoâng theå, thöa Cuø-ñaøm!

11. Haùn: thöôïng ñoaïn thöôïng khoå haønh ñoaïn ôû ñaây ñöôïc hieåu laø tinh caàn. Paøli: tibbo uppakkamo, tibbaö padhaønaö, “tieán haønh moät caùch caêng thaúng, tinh caàn moät caùch caêng thaúng”. Trong baûn Haùn, padhaøna (tinh caàn) ñöôïc ñoïc laø pahaøna (ñoaïn). 12. Sanh thöôïng khoå laõnh thoï caûm thoï toái thöôïng khoå. Paøli: tibbaø opakkamikaø dukkhaø, nhöõng (caûm giaùc) khoå ñoät nhieân vaø kòch lieät. 13. Haùn: laïc baùo nghieäp Paøli: kammaö sukhavedanìyaö, nghieäp daãn ñeán caûm thoï laïc. 14. Haùn: khoå baùo nghieäp Paøli: kammaö dukkhavedanìyaö.

“– Caùc vò Ni-kieàn, neáu coù nghieäp baùo trong ñôøi hieän taïi15, thì nghieäp aáy coù theå naøo nhaân söï tinh caàn vaø nhaân söï khoå haønh aáy maø chuyeån thaønh quaû baùo ñôøi sau chaêng? “Hoï traû lôøi Ta raèng: “– Khoâng theå, thöa Cuø-ñaøm! “– Caùc vò Ni-kieàn, neáu coù nghieäp baùo ñôøi sau16 thì nghieäp aáy coù theå naøo nhaân söï tinh caàn vaø nhaân söï khoå haønh maø chuyeån thaønh quaû baùo ñôøi hieän taïi chaêng? “Hoï traû lôøi Ta raèng: “– Khoâng theå, thöa Cuø-ñaøm! “– Caùc vò Ni-kieàn, neáu coù nghieäp baùo khoâng chín17, nghieäp aáy coù theå naøo nhaân söï tinh caàn vaø nhaân söï khoå haïnh maø chuyeån thaønh quaû baùo chín18 chaêng? “Hoï traû lôøi Ta raèng: “– Khoâng theå, thöa Cuø-ñaøm! “– Caùc vò Ni-kieàn, ñoù laø laïc nghieäp baùo, nghieäp aáy khoâng theå nhaân söï tinh caàn vaø nhaân söï khoå haønh, maø chuyeån thaønh khoå baùo ñöôïc. Naøy caùc Ni-kieàn, khoå baùo nghieäp; nghieäp aáy khoâng theå nhaân söï tinh caàn hay nhaân söï khoå haønh maø chuyeån thaønh laïc baùo ñöôïc. Naøy caùc Ni-kieàn, hieän baùo nghieäp; nghieäp aáy khoâng theå nhaân söï tinh taán vaø nhaân söï khoå haïnh maø chuyeån thaønh haäu baùo ñöôïc. Naøy caùc Ni-kieàn, sanh nghieäp baùo; nghieäp aáy khoâng theå nhaân söï tinh caàn vaø nhaân söï khoå haïnh maø chuyeån thaønh hieän baùo ñöôïc. Naøy caùc Ni-kieàn, nghieäp khoâng chín, nghieäp aáy khoâng theå nhaân söï tinh caàn vaø nhaân söï khoå haïnh maø chuyeån thaønh quaû baùo chín. Naøy caùc Ni-kieàn, nghieäp baùo chín; nghieäp aáy khoâng theå nhaân söï tinh caàn vaø nhaân söï khoå haïnh maø chuyeån ñoåi thaønh khaùc ñi ñöôïc. Vì vaäy, naøy caùc Ni-kieàn, söï noã löïc cuûa quyù vò laø hö voïng19, söï tinh caàn aáy laø troáng roãng, chaúng ñaït ñöôïc gì caû20. “Caùc Ni-kieàn aáy lieàn traû lôøi Ta raèng: “Thöa Cuø-ñaøm, chuùng toâi coù toân sö teân laø Thaân Töû Ni-kieàn21 coù noùi theá naøy: ‘Caùc Ni- kieàn, neáu caùc ngöôi tröôùc kia ñaõ taïo taùc aùc nghieäp; nhöõng nghieäp aáy ñeàu coù theå nhaân söï khoå haønh naøy maø bò dieät taän. Neáu nay hoä trì thaân, khaåu, yù; nhaân ñoù khoâng coøn taïo aùc nghieäp nöõa’. “Ta laïi hoûi caùc Ni-kieàn kia raèng: “– Caùc vò tin toân sö Thaân Töû Ni-kieàn, maø khoâng chuùt nghi ngôø sao? “Hoï traû lôøi ta raèng: “– Cuø-ñaøm, chuùng toâi tin toân sö Thaân Töû Ni-kieàn, khoâng heà coù nghi hoaëc. “Ta laïi hoûi caùc Ni-kieàn kia raèng: “– Coùù naêm phaùp ñem laïi hai quaû baùo trong ñôøi naøy. Ñoù laø tín, laïc, vaên, nieäm, kieán thieän quaùn22. Caùc Ni-kieàn, coù phaûi chaêng ngöôøi ta töï coù söï hö doái maø noùi raèng: ‘Ñieàu naøy

15. Haùn: hieän phaùp baùo nghieäp Paøli: diæhadhammavedanìya kamma. 16. Haùn: haäu sanh baùo nghieäp Paøli: samparaøyavedanæya kamma. 17. Haùn: baát thuïc baùo nghieäp

Paøli: aparipakkavedanìya kamma. 18. Haùn: thuïc baùo nghieäp Paøli: paripakkavedanìya kamma. 19. Haùn : hö voï ng phöông tieän Paøl i: aphalo upakkamo, noã löïc khoân g keát quaû. 20. Haùn: khoâng ñoaïn voâ hoaïch Paøli: aphalaö padhaønaö, söï chuyeân caàn khoâng keát quaû. 21. Thaân Töû Ni-kieàn Paøli: Nigaòæha Naøtaputta. 22. Tín (saddhaø), laïc (ruci: hoan hyû), vaên (anussava: tuøy vaên, nghe töôøng thuaät), nieäm (aøkaøraøparivitakka: töôùng tónh löï, suy xeùt caùc daáu hieäu hay ñieàu kieän hay lyù do), vaø kieán thieän quaùn (diææthinijhaønakhanti: nhaãn thoï taø kieán).

ñaùng tin, ñaùng nghe theo, ñaùng suy ngaãm, ñaùng chieâm nghieäm kyõ23?' Hoï traû lôøi Ta raèng: "– Ñuùng nhö vaäy, thöa Cuø-ñaøm! "Ta laïi baûo caùc Ni-kieàn kia raèng: "– Ñoù laø lôøi doái traù, sao ñaùng tin, sao ñaùng nghe theo, sao ñaùng suy ngaãm, sao ñaùng chieâm nghieäm? Nghóa laø, ngöôøi ta töï coù söï hö doái maø noùi raèng: 'Ñieàu naøy ñaùng tin, ñaùng nghe theo, ñaùng suy ngaãm, ñaùng chieâm nghieäm kyõ'. "Neáu caùc Ni-kieàn noùi nhö theá thì ñoái vôùi phaùp nhö thaät coù naêm ñieàu ñaùng khieån traùch , chaát vaán, laø ñaùng gheâ tôûm25. Nhöõng gì laø naêm? 24

"Nay nhöõng ñieàu khoå, laïc maø chuùng sanh naøy caûm thoï ñeàu do söï taïo taùc tröôùc kia26 ï Neáu ñuùng nhö vaäy thì caùc Ni-kieàn tröôùc kia taïo caùc aùc nghieäp. Bôûi theá neân nay caùc Ni- kieàn phaûi thoï khoå cöïc troïng ñaïi. Ñoù laø ñieàu ñaùng gheâ tôûm thöù nhaát cuûa caùc Ni-kieàn. "Laïi nöõa, chuùng sanh laõnh thoï söï khoå vui ñeàu do söï hoäi hôïp27. Neáu ñuùng nhö vaäy thì caùc vò voán hoäi hôïp caùc ñieàu aùc. Bôûi theá neân nay caùc Ni-kieàn phaûi thoï khoå cöïc troïng ñaïi. Ñoù laø ñieàu ñaùng gheâ tôûm thöù hai cuûa caùc Ni-kieàn. "Laïi nöõa, chuùng sanh laõnh thoï söï khoå vui ñeàu do ñònh maïng28. Neáu ñuùng nhö vaäy thì caùc Ni-kieàn coù ñònh maïng aùc. Bôûi vaäy cho neân nay caùc Ni-kieàn phaûi thoï khoå cöïc troïng ñaïi. Ñoù laø ñieàu ñaùng gheâ tôûm thöù ba cuûa caùc Ni-kieàn. "Laïi nöõa, chuùng sanh laõnh thoï söï khoå vui ñeàu do kieán29. Neáu ñuùng nhö vaäy thì caùc Ni-kieàn voán coù aùc kieán. Bôûi vaäy cho neân nay caùc Ni-kieàn phaûi thoï khoå cöïc troïng ñaïi. Ñoù laø ñieàu ñaùng gheâ tôûm thöù tö cuûa caùc Ni-kieàn. "Laïi nöõa, chuùng sanh laõnh thoï söï khoå vui ñeàu do Toân höïu taïo30. Neáu ñuùng nhö vaäy thì caùc Ni-kieàn voán coù moät Toân höïu hung aùc. Bôûi vaäy cho neân nay caùc Ni-kieàn phaûi thoï khoå cuøng cöïc. Ñoù laø ñieàu ñaùng gheâ tôûm thöù naêm cuûa caùc Ni-kieàn. "Neáu caùc Ni-kieàn voán do taïo taùc nghieäp aùc hoäi hôïp, aùc ñònh maïng, aùc kieán, aùc Toân höïu, vì theá maø caùc Ni-kieàn nay phaûi laõnh thoï khoå cöïc troïng ñaïi. Ñoù laø vì nhöõng vieäc aáy neân caùc Ni-kieàn laø nhöõng ngöôøi ñaùng gheâ tôûm. "Phaùp maø ta töï tri, töï giaùc vaø noùi cho caùc vò, duø laø Sa-moân, Phaïm chí, hoaëc Thieân, Ma, Phaïm vaø nhöõng keû khaùc treân theá gian ñeàu khoâng theå haøng phuïc ñöôïc, ñeàu khoâng theå cheá ngöï ñöôïc. "Theá naøo laø phaùp maø ta töï tri, töï giaùc vaø noùi cho caùc vò, khoâng theå bò Sa-moân, Phaïm chí, hoaëc Thieân, Ma, Phaïm vaø nhöõng keû khaùc treân theá gian coù theå khuaát phuïc ñöôïc? Coù theå laøm cho oâ ueá ñöôïc, vaø coù theå cheá ngöï ñöôïc?

“Neáu coù Tyø-kheo xaû boû thaân nghieäp baát thieän ñeå tu thieän nghieäp nôi thaân; xaû boû

23. Haùn: naêm ñieàu, tín, laïc, vaên, nieäm, kieán thieän quaùn. Baûn Paøli: “Loøng tin cuûa caùc Toân giaû Nigaòæha ñoái vôùi Toân sö quaù khöù nhö laø theá naøo? Söï hoan hyû, tuøy vaên, thaån saán vaø nhaãn thoï nhö theá naøo?” (dieãn giaûi veà naêm phaùp noùi treân). 24. Haùn: nguõ traùch caät. Paøli: dasa vaødaønuvaødaø, möôøi luaän ñeà (cuûa caùc hoïc thuyeát). 25. Haùn: khaû taéng oá
26. Haùn: nhaân baûn taùc Paøli: pubbekatahetu. 27. Haùn: nhaân hieäp
hoäi Paøli: saígaøtibhava. 28. Haùn: nhaân vi maïng Paøli:
abhijaøtihetu, nhaân laø chuûng loaïi thoï sanh. Töùc do söï khaùc bieät da maøu hay huyeát thoáng. 29. Haùn: nhaân kieán Paøli: diææhadhammupakkamahetu,
nguyeân nhaân laø söï noã löïc trong ñôøi hieän taïi. Baûn Haùn hình nhö chæ ñoïc: diææha-hetu. 30. Haùn: Toân höïu taïo Paøli: Issaranimmaønahetu,
nguyeân nhaân laø söï saùng taïo cuûa Thöôïng ñeá (Töï taïi thieân).

khaåu, yù nghieäp baát thieän, tu thieän nghieäp nôi khaåu, yù. Vò ñoù ñoái vôùi söï khoå ñôøi vò lai lieàn töï bieát ta khoâng coù khoå ñôøi vò lai, ñöôïc söï an laïc nhö phaùp maø khoâng xaû boû31. Vò aáy hoaëc muoán ñoaïn tröø ñoái vôùi nguyeân nhaân cuûa khoå do söï taäp haønh baèng duïc, hoaëc muoán noã löïc ñoaïn tröø ñoái vôùi nguyeân nhaân cuûa khoå do söï taäp haønh baèng xaû duïc32. Vò aáy neáu muoán noã löïc ñoaïn tröø ñoái vôùi nguyeân nhaân cuûa khoå do taäp haønh baèng duïc, vò aáy tu taäp söï taäp haønh bôûi duïc aáy33 vaø sau khi ñaõ noã löïc thaønh töïu34, söï khoå lieàn chaám döùt. Vò aáy neáu muoán ñoaïn tröø ñoái vôùi nguyeân nhaân cuûa khoå baèng söï taäp haønh bôûi xaû duïc, töùc tu taäp söï taäp haønh bôûi xaû duïc aáy, vaø sau khi noã löïc ñaõ thaønh töïu, söï khoå lieàn chaám döùt. “Baáy giôø neáu Tyø-kheo aáy suy nghó nhö theá naøy: ‘Tuøy theo söï taïo taùc, tuøy theo söï thöïc haønh maø phaùp baát thieän sanh khôûi, thieän phaùp bò tieâu dieät. Neáu töï tinh caàn khoå haïnh35 maø phaùp baát thieän bò tieâu dieät, thieän phaùp sinh khôûi, thì ta haõy töï tinh caàn khoå haïnh aáy36’. Roài vò aáy töï tinh caàn khoå haïnh. Sau khi ñaõ tinh caàn khoå haïnh, phaùp baát thieän bò tieâu dieät, thieän phaùp sanh khôûi. Baáy giôø vò aáy khoâng coøn tinh caàn khoå haïnh nöõa. Vì sao theá? Naøy caùc Tyø-kheo, nhöõng gì caàn phaûi laøm tröôùc ñoù, nay muïc ñích ñaõ thaønh töïu, neáu coøn tinh caàân khoå haïnh, vieäc aáy khoâng xaûy ra. “Naøy Tyø-kheo, cuõng nhö ngöôøi thôï laøm teân, duøng keàm ñeå uoán teân37. Khi caây teân ñaõ thaúng thì khoâng coøn duøng keàm nöõa. Vì sao theá? Vì vieäc phaûi laøm tröôùc ñoù nay ñaõ xong roài, neáu coøn duøng keàm nöõa, vieäc aáy khoâng ñuùng. “Cuõng vaäy, Tyø-kheo suy nghó nhö theá naøy: ‘Tuøy theo söï taïo taùc, tuøy theo söï thöïc haønh maø phaùp baát thieän sanh khôûi, thieän phaùp bò tieâu dieät. Neáu töï tinh caàn khoå haïnh maø phaùp baát thieän bò tieâu dieät, thieän phaùp sinh khôûi, thì ta haõy töï tinh caàn khoå haïnh aáy’. Roài vò aáy töï tinh caàn khoå haïnh. Sau khi ñaõ tinh caàn khoå haïnh, phaùp baát thieän bò tieâu dieät, thieän phaùp sanh khôûi. Baáy giôø vò aáy khoâng coøn tinh caàn khoå haïnh nöõa. Vì sao theá? Naøy caùc Tyø-kheo, nhöõng gì caàn phaûi laøm tröôùc ñoù, nay muïc ñích ñaõ thaønh töïu, neáu

coøn tinh caàn khoå haïnh vieäc aáy khoâng ñuùng. “Naøy Tyø-kheo, cuõng nhö coù ngöôøi thöông nhôù, say ñaém, troâng chôø saên ñoùn moät ngöôøi nöõ kia, nhöng ngöôøi nöõ aáy laïi noùi chuyeän vôùi moät ngöôøi khaùc, thaêm hoûi laãn nhau,

31. Paøli: dhammikaö ca sukhaö na pariccajati, tasmiö ca sukhe anadhimucchito, vò aáy khoâng töø boû laïc thoï phuø hôïp chaùnh phaùp, nhöng cuõng khoâng bò buoäc chaët vaøo laïc thoï ñoù. 32. Haùn: Bæ hoaëc duïc ñoaïn khoå nhaân haønh duïc, hoaëc duïc ñoaïn khoå nhaân haønh xaû duïc
Duïc ñoaïn haønh töùc
khaùt voïng ñoaïn töø baát thieän baèng tinh caàn trong khoå haïnh. Duïc ñoaïn naøy ñöôïc phaùt trieån trong tinh taán, khinh an, nieäm, chaùnh tri, vaø do tö duy xaû. Trong baûn Haùn naøy coù hai phöông phaùp tu taäp, hoaëc baèng duïc ñoaïn haønh thuaàn tuyù, hoaëc duïc ñoaïn haønh ñi ñoâi vôùi xaû. Paøli: imassa kho me dukkhanidaønassa saökhaøraö padahato saökhaøtappadhaønaø viraøgo hoti; imassa pana me dukkha-nidaønassa ajjhupekkhato upekhaö bhaøvayato virago hoti, ta ñoái vôùi nguyeân nhaân ñau khoå naøy tinh caàn haønh; do tinh caàn haønh maø ly nhieãm; laïi nöõa, ta ñoái vôùi nguyeân nhaân ñau khoå naøy maø xaû (khoâng quan taâm); do tu taäp xaû maø ly nhieãm. (Nghóa laø, khoâng caàn ñeán söï tinh caàn khoå haïnh nöõa; Töi ñoaïn khoå). 33. Haùn: tu kyø haønh duïc Paøli:
saökhaøraö tattha padahati, ôû ñaây vò aáy taäp trung noã löïc treân haønh. 34. Haùn: dó ñoaïn tinh caàn tôùi möùc tuyeät ñænh. 35. Haùn: töi ñoaïn khoå
Paøli: dukkhaøya attaønaö padahato, taäp trung töi ngaõ ñeå haønh trì
khoå. 36. Ñaïi yù ñoaïn naøy theo Paøli: vò Tyø-kheo trong khi soáng vôùi caûm thoï laïc, nhaän thaáy phaùp thieän suy giaûm vaø baát thieän taêng tröôûng, beøn aùp duïng söï thöïc haønh vôùi caûm thoï khoå (töùc aùp duïng loái khoå tu), khi aáy phaùp thieän taêng tröôûng vaø phaùp baát thieän suy giaûm. 37. Haùn: duïng kieåm (sic) naïo tieãn Paøli: tejanaö dvisu alaøtesu aøtaøpitaö, hô noùng caây
teân giöõa hai ngoïn löûa.

qua laïi chung chaï. Ngöôøi aáy do ñoù maø thaân taâm phaùt sinh khoå naõo, buoàn raàu khoâng?” Tyø-kheo ñaùp: “Thaät nhö vaäy, baïch Theá Toân!” “Vì sao theá? Vì ngöôøi kia thöông nhôù say ñaém vaø heát söùc troâng chôø saên ñoùn nöõ nhaân maø nöõ nhaân aáy laïi noùi chuyeän vôùi ngöôøi khaùc, thaêm hoûi laãn nhau, qua laïi chung chaï, thaân taâm ngöôøi aáy laøm sao khoûi sanh ra khoå naõo buoàn raàu. “Naøy Tyø-kheo, giaû söû ngöôøi kia suy nghó theá naøy: Ta thöông nhôù saên ñoùn suoâng ngöôøi nöõ kia, nhöng ngöôøi nöõ aáy laïi noùi chuyeän vôùi ngöôøi khaùc, thaêm hoûi laãn nhau, qua laïi chung chaï. Nay ta coù neân vì vieäc aáy töi gaây khoå naõo vaø töi gaây öu phieàn maø döùt töø söï thöông nhôù say ñaém ngöôøi nöõ kia chaêng?’ Ngöôøi aáy sau ñoù vì söï töi gaây khoå, töi gaây saàu naõo lieàn döùt töø söï thöông nhôù say ñaém ngöôøi nöõ aáy? Neáu ngöôøi nöõ kia vaãn coøn noùi chuyeän vôùi ngöôøi khaùc, thaêm hoûi laãn nhau, qua laïi chung chaï, ngöôøi aáy sau ñoù coù theå naøo seõ coøn sanh ra khoå naõo, raát buoàn raàu chaêng?” Tyø-kheo ñaùp: “Khoâng coøn nöõa, baïch Theá Toân”. “Vì sao theá? Vì ngöôøi aáy ñoái vôùi nöõ nhaân kia khoâng coøn tình thöông nhôù say ñaém nöõa. Giaû söû nöõ nhaân kia vaãn

coøn noùi chuyeän vôùi ngöôøi khaùc, thaêm hoûi laãn nhau, qua laïi chung chaï; neáu cho raèng ngöôøi kia vì theá maø thaân taâm laïi coøn sanh khôûi khoå naõo, raát buoàn raàu, ñieàu aáy khoâng ñuùng. “Cuõng theá, baáy giôø Tyø-kheo suy nghó theá naøy: ‘Tuøy theo söï taïo taùc, tuøy theo söï thöïc haønh maø phaùp baát thieän sanh khôûi, thieän phaùp bò tieâu dieät. Neáu töï tinh caàn khoå haïnh maø phaùp baát thieän bò tieâu dieät, thieän phaùp sinh khôûi, thì ta haõy töï tinh caàn khoå haïnh aáy’. Roài vò aáy töï tinh caàn khoå haïnh. Sau khi ñaõ tinh caàn khoå haïnh, phaùp baát thieän bò tieâu dieät, thieän phaùp sanh khôûi. Baáy giôø vò aáy khoâng coøn tinh caàn khoå haïnh nöõa. Vì sao theá? Naøy caùc Tyø-kheo nhöõng gì caàn phaûi laøm tröôùc ñoù, nay muïc ñích ñaõ thaønh töïu, neáu coøn tinh caàn khoå haïnh vieäc aáy khoâng ñuùng. “Vò aáy laïi nghó nhö theá naøy: ‘Neáu coù nhöõng nguyeân nhaân ñeå ñoaïn tröø caùc khoå naõo kia, ta lieàn ñaõ ñoaïn tröø roài, nhöng ñoái vôùi duïc ta vaãn coøn nhö cuõ chôù chöa ñoaïn ñöôïc. Nay ta haõy tìm caùch ñoaïn ñöôïc duïc. Vò aáy vì ñeå ñoaïn duïc, beøn soáng coâ ñoâïc, aån daät nôi röøng vaéng, hoaëc ñeán döôùi boùng caây, nôi vaéng veû, söôøn nuùi, ñoäng ñaù, ñaát troáng, luøm caây, hoaëc ñi vaøo röøng saâu, hoaëc ôû giöõa baõi tha ma. Khi vò aáy ñaõ soáng nôi röøng vaéng roài, hoaëc laø ñeán döôùi boùng caây, nôi vaéng veû yeân laëng, traûi Ni-sö-ñaøn, ngoài kieát giaø, döïng thaân ngay thaúng, phaûn tænh khoâng höôùng yù nieäm ra ngoaøi38 ñoaïn tröø tham lam39, taâm khoâng coøn naõo haïi40; thaáy cuûa caûi vaø tö cuï sinh soáng cuûa ngöôøi khaùc, khoâng coøn moùng khôûi tham lam, muoán sao cho ñöôïc veà mình. Vò aáy ñoái vôùi tham lam ñaõ tònh tröø taâm yù. Cuõng vaäy, ñoái vôùi saân nhueá, tuøy mieân, traïo hoái, ñoaïn tröø nghi, vöôït qua hoaëc, khoâng coøn do döï ñoái vôùi caùc thieän phaùp, vò aáy ñoái vôùi nghi ñaõ tònh tröø taâm yù. “Vò aáy ñaõ ñoaïn tröø naêm trieàn caùi41 voán laøm taâm oâ ueá, tueä yeáu keùm, ly duïc, ly aùc baát thieän phaùp, cho ñeán chöùng ñeä Töù thieàn, thaønh töïu vaø an truï. “Vò aáy ñaït ñöôïc tònh taâm thanh tònh, khoâng nhô ueá vaø khoâng phieàn nhoïc nhö vaäy,

38.

Haùn: phaûn nieäm baát höôùng Paøli: parimukhaö satiö
upaæhapetvaø, sau khi ñaët nieäm töôûng ngay tröôùc maët (heä nieäm taïi tieàn).

39.

Haùn: tham töù Paøli: abhijjhaö loke, ham muoán traàn tuïc.

40.

Haùn: taâm voâ höõu traùnh

41.

Haùn: nguõ caùi vöøa keå ñoaïn treân. Paøli: paóca nivaøraòaø.

nhu nhuyeán vaø kheùo leùo an truï, chöùng ñaéc taâm baát ñoäng, höôùng thaúng ñeán laäu taän trí thoâng. Vò aáy bieát nhö thaät raèng: ‘Ñaây laø Khoå’, ‘ñaây laø Khoå taäp’, ‘ñaây laø Khoå dieät’, vaø bieát nhö thaät ‘ñaây laø Khoå dieät ñaïo’. Cuõng bieát nhö thaät raèng: Ñaây laø laäu, ñaây laø laäu taäp, ñaây laø laäâu dieät, bieát nhö thaät ñaây laø laäu dieät ñaïo. Vò aáy bieát nhö vaäy, thaáy nhö vaäy thì taâm

giaûi thoaùt khoûi duïc laäu, höõu laäu, taâm giaûi thoaùt voâ minh laäu. Giaûi thoaùt roài lieàn bieát laø giaûi thoaùt, bieát nhö thaät raèng: 'Söï sanh ñaõ heát, phaïm haïnh ñaõ vöõng, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa'. "Ñöùc Nhö Lai vôùi chaùnh taâm giaûi thoaùt nhö vaäy thaønh töïu ñöôïc naêm ñieàu taùn thaùn nhö phaùp, khoâng tranh caõi, khaû aùi, khaû kính. Nhöõng gì laø naêm? "Chuùng sanh kia thoï laõnh khoå vui ñeàu do söï taïo taùc tröôùc kia. Neáu ñuùng nhö vaäy thì Nhö Lai voán coù nghieäp vi dieäu töø tröôùc. Bôûi vaäy neân nay Nhö Lai môùi coù söï an laïc voâ laäu cuûa baäc Thaùnh, tòch tònh, tónh chæ, caûm thoï laïc. Ñoù laø ñieàu xöng taùn thöù nhaát maø Nhö Lai ñaït ñöôïc. "Laïi nöõa, chuùng sanh thoï laõnh khoå vui ñeàu do hieäp hoäi. Neáu ñuùng nhö vaäy thì Nhö Lai voán coù söï nghieäp hoäi vi dieäu. Bôûi vaäy, neân nay Nhö Lai môùi coù söï hieäp hoäi vi dieäu, söï an laïc voâ laäu cuûa baäc Thaùnh, tòch tònh, tónh chæ, caûm thoï laïc. Ñoù laø ñieàu xöng taùn thöù hai maø Ñöùc Nhö Lai ñaït ñöôïc. "Laïi nöõa, chuùng sanh thoï laõnh khoå vui ñeàu do ñònh maïng. Neáu ñuùng nhö vaäy thì Nhö Lai voán coù ñònh maïng vi dieäu. Bôûi vaäy, neân nay Nhö Lai môùi coù söï an laïc voâ laäu cuûa baäc Thaùnh, tòch tònh, tónh chæ, caûm thoï laïc. Ñoù laø ñieàu xöng taùn thöù ba maø Ñöùc Nhö Lai ñaït ñöôïc. "Laïi nöõa, chuùng sanh thoï laõnh khoå vui ñeàu do kieán. Neáu ñuùng nhö vaäy thì Nhö Lai voán coù kieán vò dieäu. Bôûi vaäy, neân nay Nhö Lai môùi coù söï an laïc voâ laäu cuûa baäc Thaùnh, tòch tònh, tónh chæ, caûm thoï laïc. Ñoù laø ñieàu xöng taùn thöù tö maø Ñöùc Nhö Lai ñaït ñöôïc. "Laïi nöõa, chuùng sanh thoï laõnh khoå vui ñeàu do Ñaáng Toân Höïu taïo taùc. Neáu ñuùng nhö vaäy thì Nhö Lai voán coù Toân Höïu vi dieäu. Bôûi vaäy, neân nay Nhö Lai môùi coù söï an laïc voâ laäu cuûa baäc Thaùnh, tòch tònh, tónh chæ, caûm thoï laïc. Ñoù laø ñieàu xöng taùn thöù naêm maø Ñöùc Nhö Lai ñaït ñöôïc. "Ñoù laø Nhö Lai voán coù töø tröôùc nghieäp vi dieäu, söï hoäi hoïp vi dieäu, ñònh maïng vi dieäu, kieán vi dieäu vaø Toân Höïu vi dieäu vaø taïo taùc vi dieäu cuûa Toân Höïu. Do ñoù maø Nhö Lai ñöôïc naêm ñieàu taùn thaùn. "Coù naêm nhaân duyeân laøm cho taâm sanh öu khoå. Nhöõng gì laø naêm? Ñoù laø daâm duïc trieàn, do daâm duïc quaán chaët neân taâm sanh öu khoå. Cuõng vaäy, ñoái vôùi saân nhueá, thuïy mieân, traïo hoái, nghi hoaëc. Do nghi hoaëc quaán chaët, neân taâm sanh öu khoå. Ñoù laø naêm nhaân duyeân laøm taâm sanh öu khoå. "Coù naêm nhaân duyeân ñeå taâm dieät öu khoå. Nhöõng gì laø naêm? Nhö do daâm duïc trieàn neân taâm sinh öu khoå, töø daâm duïc trieàn roài thì öu khoå lieàn bò tieâu dieät. Vì daâm duïc trieàn neân taâm sanh ra öu khoå, ngay trong ñôøi hieän taïi maø chöùng ñaéc cöùu caùnh, khoâng phieàn, khoâng nhieät vaø thöôøng truï baát bieán; ñoù laø sôû tri cuûa baäc Thaùnh, sôû kieán cuûa baäc Thaùnh. Cuõng vaäy, vôùi saân nhueá, thuøy mieân, nghi hoaëc trieàn; do nghi hoaëc quaán chaët neân taâm sanh ra öu khoå. Neáu töø ñöôïc nghi hoaëc trieàn roài thì öu khoå lieàn bò tieâu dieät. Vì nghi hoaëc quaán chaët neân taâm sanh ra öu khoå, trong ñôøi hieän taïi maø chöùng ñaéc cöùu caùnh, khoâng phieàn, khoâng nhieät, thöôøng truï baát bieán. Ñoù laø sôû tri cuûa baäc Thaùnh, sôû kieán cuûa baäc Thaùnh. AÁy laø naêm nhaân duyeân ñeå taâm dieät töø öu khoå. "Laïi nöõa, coøn coù phaùp khaùc ngay trong ñôøi hieän taïi maø chöùng ñaéc cöùu caùnh, khoâng

phieàn, khoâng nhieät, thöôøng truï vaø baát bieán, laø sôû tri cuûa baäc Thaùnh, laø sôû kieán cuûa baäc Thaùnh. Theá naøo laø coøn coù phaùp khaùc ngay trong ñôøi hieän taïi maø chöùng ñaéc cöùu caùnh khoâng phieàn, khoâng nhieät, thöôøng truï vaø baát bieán, laø sôû tri cuûa baäc Thaùnh, sôû kieán cuûa Baäc Thaùnh? Ñoù laø taùm chi thaùnh ñaïo, töùc töø chaùnh kieán ñeán chaùnh ñònh. AÁy laø coøn coù phaùp ngay trong ñôøi hieän taïi maø chöùng ñaéc cöùu caùnh, khoâng phieàn, khoâng nhieät, thöôøng truù vaø baát bieán, laø sôû tri cuûa baäc Thaùnh, sôû kieán cuûa baäc Thaùnh. Phaät thuyeát nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe Phaät thuyeát, hoan hyû phuïng haønh.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.